

مباهله به لحاظ اعتقادی، برای ما به عنوان شیعیان علی بن ابی طالب اهمیتی بسیار دارد چرا که به جایگاه ویژه ایشان در نص صریح قرآن اشاره شده است و از این مسأله می توانیم بهره های اعتقادی و کلامی بسیار ببریم اما با این جایگاه ویژه و ارجمندی آن شاید شایسته ترین این بود که در تاریخ شعر فارسی بسیار بیشتر به آن پرداخته شود

شاعران کم کاری کرده اند

مباهله، دوشادوش غدیر

محمود
حبیبی کسبی
شاعر

تاریخ شیعه و تاریخ ادبیات آیینی مشحون و سرشار از آثاری است که در آنها به موضوع مدح و منقبت آل... (صلوات...) علیه اجمعین پرداخته شده است و در این میان موضوعاتی بوده که همواره مورد توجه بوده از جمله نعت پیامبر گرامی اسلام (ص)، موضوع غدیر و مدح امیرالمؤمنین (ع)، عاشورا و...، برخی موضوعات کمتر مورد توجه واقع شده اند و برخی موضوعات هستند که متأسفانه در تاریخ ادبیات و شعر فارسی از آنها غفلت شده است و وقتی سیر می کنیم در تاریخ ادبیات فارسی متوجه می شویم ابیات یا اشعار کمی است که به آنها پرداخته شده باشد و یکی از این موضوعات مباهله است. با آن که به لحاظ قرآنی و اهمیت در تاریخ اسلام، این واقعه دوشادوش غدیر قرار می گیرد، مورد غفلت قرار گرفته است. چرا می گوئیم مباهله، دوشادوش غدیر اهمیت دارد؟ به این خاطر که همچنان که در واقعه غدیر خم، پیامبر گرامی اسلام (ص) حضرت امیرالمؤمنین را ولی و وصی خود در میان مردم قرار دادند و این یک شأن از شئون عالیّه مولای ماست؛ در واقعه مباهله با شأن دیگری از وجود مقدس ایشان روبه رو می شویم.

همان گونه که نص صریح قرآن کریم است که: «شما زنان تان، ما هم زنان مان را می آوریم، شما فرزندان تان را بیاورید و ما هم فرزندان مان را می آوریم و شما نفس های تان را بیاورید و ما هم نفس های مان را می آوریم»؛ وقتی پیامبر اسلام کارشان با مسیحیان نجران با مذاکره و مباحثه به جایی نمی رسد، بنا می شود رودر روی هم در زیر آسمان بایستند و در

محضر خداوند عالم دست به دعا بردارند تا خداوند حکم کند که حق کیست و باطل کدام است تا گروهی که باطل است، دچار نفرین الهی شده و نابود شود.

برخلاف مسیحیان نجران که در آن سو بودند و بسیاری از اسقف ها و کشیشان نصرانی همراه یکدیگر می شوند و می آیند، پیامبر گرامی اسلام از همه کسانی که در این عالم بودند، تنها چهار نفر را با خود همراه می کند که همراه با وجود مقدس پیامبر، پنج نفر می شوند که همان پنج تن آل عبا هستند. پیامبر در این رویداد، پاک ترین ارواح مقدسه و منوره این عالم را که اهل بیت مطهر و منورشان بودند، با خود همراه می کنند و در برابر بزرگان مسیحیت شبه جزیره عربستان تنها با همین چهار نفر قرار می گیرند.

❁ شأنی از شئون عالیّه حضرت مولا (ع)

همان طور که در آیه ای که گفته شد، زهرای مرضیه (س) را به عنوان بهترین زنان دو سرا و حسنین (ع) را به عنوان سروران جوانان اهل بهشت با خود همراه می کنند و در جایی از آیه که می فرماید انفسنا و انفسکم، به روایتی نفس های تان را بیاورید و به روایتی خودهای تان بیاورید، پیامبر در این بخش یعنی آوردن «خود» ها علاوه بر وجود متبرک خود، مولای ما حضرت امیرالمؤمنین را با خود همراه می کند لذا از واقعه مباهله این شأن از شئون عالیّه امیرالمؤمنین ثابت می شود که ایشان نفس نفیس وجود متبرک پیامبر گرامی اسلام هستند. گویا که یک روح و یک نفس هستند در دو جسم لذا در کنار غدیر، مباهله نیز شأنی از شئون عالیّه حضرت

مولا (ع) است. واقعه مباهله به لحاظ تاریخی در تاریخ اسلام، یک واقعه بسیار مهم است، چرا که وقتی مسیحیان می بینند این پیامبر ساز و برگ و دهل با خود نیاورده است بلکه تنها عزیزترین کسانش را به همراه آورده است، با خود می گویند وقتی کسی عزیزترین کسانش را به جایی بیاورد که قرار است یکدیگر را نفرین کنیم و احتمال نابودی می رود اگر به کار خود ایمان نداشته باشد پس این پیامبر برحق است و بزرگ آنها می گوید مبادا که بگذارد آنان دست به دعا بردارند که اگر چنین شود، نه نامی از مسیحیت برجای می ماند و نه یک نفر مسیحی باقی خواهد ماند.

مباهله به لحاظ اعتقادی هم برای ما به عنوان شیعیان علی بن ابی طالب (ع) اهمیتی بسیار دارد چرا که به جایگاه ویژه ایشان در نص صریح قرآن اشاره شده است و از این مسأله می توانیم بهره های اعتقادی و کلامی بسیار ببریم اما با این جایگاه ویژه و ارجمندی آن، شاید شایسته ترین این بود که در تاریخ شعر فارسی بسیار بیشتر به آن پرداخته شود، ولی به هردلیل که الان جای بازگویی آن نیست، مباهله از موضوعاتی است که مورد غفلت قرار گرفته است.

❁ درباره جشنواره ادبی مباهله

ما از چند سال پیش به ابتکار استاد ارجمند حاج علی آقای انسانی این فعالیت ارجمند با موضوعیت مباهله را آغاز کردیم و امسال سومین سالی است که فراخوان این جشنواره اعلام شد و شاعران آثارشان را فرستادند. سال اول جشنواره برگزار شد و برگزیدگان خود را شناخت و کتابی از آثار

برگزیده منتشر شد و موضوعی که تا امروز شعری برای آن سروده نشده بود، آثار بسیار درخشان و قابل تأمل و توجهی به دبیرخانه جشنواره رسید. سال دوم با موضوع کرونا و عدم برگزاری مجالس و محافل ادبی رو به رو شدیم و صرفاً آثار درخشانی که به عنوان آثار منتخب جشنواره منتشر شدند و اختتامیه ای برای دور دوم جشنواره برگزار نشد. امسال در دور سوم، این فرصت را داریم که هم برگزیدگان معرفی شوند و هم مجلسی برگزار شده و کتاب منتشر شود و ان شاء... جشنواره دوباره به صورت کامل برگزار شود. در فراخوان اعلام کرده ایم که در تمام قالب های ادبی دوستان شاعر می توانند آثارشان را بفرستند، هم در قالب های کلاسیک مانند مثنوی، غزل، رباعی و... هم در قالب های نو مانند شعر سپید، نیمایی و احیانا در قالب ترانه و محاوره و هم در بخش قطعه ادبی و نثر. ۶۷۰ اثر به دبیرخانه جشنواره رسیده که اگرچه همه این آثار به لحاظ معنوی ارجمندند از این تعداد، بخش زیادی به لحاظ ادبی هم ارجمند بودند که ان شاء... در کتاب جشنواره به چاپ خواهند رسید. داوری آثار انجام شده و پنج اثر به تیمن و تبرک پنج تن آل عبا به عنوان برگزیده انتخاب شده اند. آثاری که رسیده، اغلب در قالب های کلاسیک سروده شده و برگزیدگان جشنواره هم در همین قالب ها هستند.

امیدوارم این راه، نه صرفاً موضوع مباهله بلکه پرداختن به مضمون های مغفول مانده در ادبیات آیینی همچنان ادامه پیدا کند و ما همچنان به سراغ اولائمه مظلومی برویم که کمتر به مدح و مرثیه آنان پرداخته ایم و هم وقایع تاریخی دیگر مانند مباهله را مورد توجه قرار دهیم.